BXL Centrale
for contemporary art

Mitja Tušek
Bertille Bak

Wait and See

EXPO 10.04>24.08.25

Pedagogisch dossier nº13

Voorwoord

Deze brochure is bedoeld voor iedereen die meer wil weten over de tentoonstelling van de Centrale.

Ze is speciaal ontworpen voor leerkrachten en begeleiders en kan worden gebruikt als ondersteuning bij rondleidingen zonder gids. De verschillende hoofdstukken werpen een blik op het artistieke aanbod in en rond de tentoonstelling. Er wordt een greep aan referenties voorgesteld voor verdere verkenning, evenals vragen om samen met de groep te bespreken en zo een debat op gang te brengen. Van harte welkom in de Centrale!

Inhoud

p. 4 Inleiding

p. 5 Biografieën
— Mitja Tušek
— Bertille Bak

p. 6 Trefwoorden

p. 7 Gevarieerde technieken en inhoudelijke coherentie

p. 8 Selectie van de werken

p. 16 Momenteel ook te zien bij de Centrale:
p. 16 Caroline Le Méhauté et Isabella Soupart
p. 20 Centrale | vitrine

p. 26 Biblio-/webografie

p. 27 Rond de tentoonstelling: activiteiten in de kijker

Inleiding: *Wait and See*

"Wait and See was oorspronkelijk de titel van een van mijn schilderijen. Deze uitdrukking belichaamt het idee van tijd nemen, zich niet haasten, maar eerder wachten, geduldig observeren. Het is een oproep om langzaam te kijken. Ik denk ook dat de titel goed past bij het werk van Bertille Bak. Haar video's vereisen langdurige aandacht. Je moet de tijd nemen om te kijken, om de diepte van haar werk te begrijpen." (Mitja Tušek)

De tentoonstelling *Wait and See* brengt twee kunstenaars samen: Mitja Tušek heeft video- en beeldend kunstenares Bertille Bak uitgenodigd, wiens werk in dialoog gaat met zijn schilderijen.

De eerste maakt gebruik van een veelheid aan materialen, technieken en referenties om schilderijenreeksen te creëren die spelen met de codes van figuratie en abstractie. De tweede bevraagt via haar video's en installaties zowel de realiteit van de gemeenschappen die ze ontmoet als de voorstellingen die anderen ervan kunnen maken.

Allebei stellen ze voor dat we de tijd nemen om te vertragen, om stil te staan en in detail te observeren, om de verschillende mogelijke voorstellingen van dezelfde werkelijkheid en hun meervoudige percepties in vraag te stellen.

Hun werken vermengen technieken, schudden conventionele representaties en uiterlijkheden door elkaar, vermeerderen beelden, plaatsen en tijden om zich in onze tijd te verankeren en ons uit te nodigen er goed naar te kijken.

Biografieën Mitja Tušek en Bertille Bak

Mitja Tušek (geboren in 1961 in Maribor, Slovenië, opgegroeid in Zwitserland) woont en werkt in Brussel. Tušeks artistieke benadering bestaat uit het verkennen van de vele facetten van de schilderkunst en het moderniseren van picturale genres zoals landschappen en portretten. Mitja Tušek stelt tentoon sinds het midden van de jaren 80. Hij trok voor het eerst de aandacht van de kunstwereld met zijn wassen schilderijen in 1992 op Documenta IX, georganiseerd door Jan Hoet in Kassel. Sommige van zijn werken zijn figuratief, maar de opeenvolgende lagen die op de schilderijen zijn aangebracht, geven de figuratieve elementen iets schimmigs waardoor ze, onder bepaalde omstandigheden, bijna lijken te verdwijnen. Recente solo- en groepstentoonstellingen vonden plaats in de Fondation CAB (Brussel, België), Galerie Ceysson & Bénétière (Pouzilhac, Frankrijk; Luxemburg), Galerie Baronian (Brussel, België).

Bertille Bak (1983, Arras) woont en werkt in Parijs. Van 2002 tot 2007 studeerde Bertille Bak aan de École des Beaux-Arts in Parijs, in het atelier van Christian Boltanski. Tussen 2007 en 2008 studeerde ze aan de Fresnoy Studio National des Arts Contemporains in Tourcoing. Als kleindochter van een mijnwerker richtte ze haar eerste werken in 2005 op de mijnsteden van Noord-Frankrijk.
Door middel van video's, installaties, sculpturen en tekeningen onderzoekt ze begrippen als identiteit, gemeenschap, territorium en herinnering. Het werk van Bertille Bak ondermijnt de gebruikelijke representaties van gemarginaliseerde of onzichtbare gemeenschappen.
Ze toont bevolkingsgroepen, rituelen en situaties die ze ondermijnt met de medeplichtigheid van de hoofdpersonen zelf.

Recente solotentoonstellingen werden onder andere georganiseerd in Jeu de Paume (Parijs, Frankrijk), VOX Montréal (Quebec), EMST (Athene, Griekenland), Louvre Lens (Frankrijk), MAXXI (Rome, Italië).

De zes reeksen die werden gekozen voor de tentoonstelling

Trefwoorden

“Alles wat kan voortkomen uit de ontmoeting tussen een werk en de persoon die ernaar kijkt, is welkom. De interpretatie ervan is niet aan mij.” (Mitja Tušek)

Verwijzing naar de oudheid

Ontdubbeling

Origineel / Kopie

Proces

Lagen

Tijd

Werkelijkheid / Perceptie

Symmetrie

Gevarieerde technieken en inhoudelijke coherentie

"Mitja Tušek koos voor een paradigmatische benadering van het picturale fenomeen: (...) hij maakt gebruik van de gelijktijdigheid van soms tegenstrijdige procedures. Op de verticale as: materie, kleur, samenvoeging, verdubbeling, raster, spoor, vlek, figuur, ruimte... Het is vanuit de diversiteit van zijn technische middelen, geïnterpreteerd door de handeling, bedacht door de blik, dat schilderkunst kan worden geconstrueerd, zoals een gebouw wordt gebouwd volgens de eisen van de materialen, maar evenzeer volgens die van het terrein en de periode." (Alain Cueff – Mitja Tušek, l’axe de la peinture)

De zes reeksen die werden gekozen voor de tentoonstelling *Wait and See* bieden geen compleet overzicht van het werk van Mitja Tušek: hij heeft in de loop van zijn carrière ongeveer twintig reeksen geschilderd. Deze selectie omvat vooral recentere werken en een paar oudere die resoneren met zijn recenter oeuvre.

Op het eerste gezicht is het duidelijk: de schilder kiest voor een grote verscheidenheid aan schildertechnieken. Bij nader inzicht kunnen we ook vlekken, kleurvlakken, het gebruik van noppenfolie, penselen en verschillende gereedschappen ontdekken, afhankelijk van de reeks en het schilderij.

Je zou bijna de indruk krijgen dat de picturale voorstellen van Mitja Tušek van verschillende mensen afkomstig zijn. En toch is er een fundamentele samenhang tussen al zijn werken en zijn er reflecties die reeks na reeks terugkeren.

We hebben ervoor gekozen om een paar van deze denkpistes uit te lichten, die je kunt proberen terug te vinden in de tentoonstelling zodat je er met je groep over kunt discussiëren:

— Schilderijen die het perspectief in vraag stellen en de verbanden tussen realiteit, representatie, figuratie, abstractie, perceptie en verbeelding. Er is geen boodschap. Integendeel, hun inhoud is dubbelzinnig en er zijn vaak meerdere interpretaties mogelijk: Wat zien we? Begrijpen we werkelijk waar het over gaat? Waardoor wordt onze twijfel over het schilderij gevoed?

— Het spel van symmetrie en de figuur van de dubbelganger, gekoppeld aan een reflectie op het origineel en de kopie: wat roept het ontdubbelen van een afbeelding op? Als twee schilderijen samen tot stand komen en van elkaar afhankelijk zijn, is er dan sprake van een origineel?

— Een mogelijke reflectie over het gebruik van referenties, over wat we leren of overnemen van andere kunstenaars die ons zijn voorgegaan. We creëren nooit vanuit het niets: hoe verwijzen we zonder te kopiëren, hoe creëren we een origineel werk?

Selectie van de werken

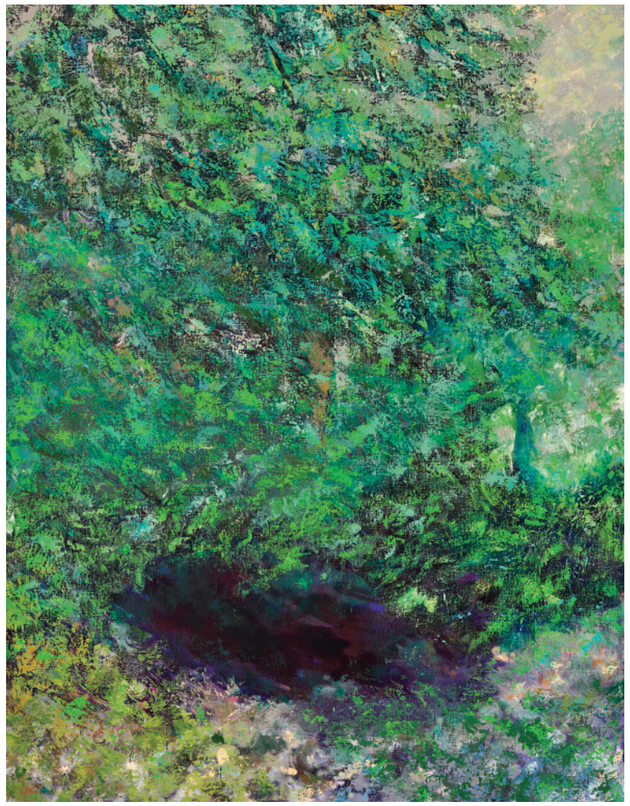

Mitja Tušek, *The wind blew low*, 2019, Olieverf op canvas, 240x180cm
© Studio Rémi Villaggi

The wind blew low

Mitja Tušek
Olieverf op canvas

Mitja Tušek zet zijn reeks "Forêts" voort, waarmee hij bijna 40 jaar geleden begon. Met zijn gereedschap (messen, penselen, noppenfolie) bouwt hij een landschap op dat niet bestaat, maar tot stand komt met appliques en waarvan de diepte aan het oppervlak van het doek verschijnt. Hij bewerkt zijn schilderijen vaak opnieuw, soms over een periode van jaren. Hij komt er voortdurend op terug, verbetert ze, bewerkt ze opnieuw, bedekt ze. Het is nauwgezet, complex werk, met vele opeenvolgende lagen verf en veel tijd.

Hij beschouwt het proces van het werken aan zijn "Forêts" meer als een mechanisch en technisch werk, bijna als een training: “Dit proces betekent niet noodzakelijk iets. Het is meer een daad van concentratie, van constructie, een vorm van geduld waarbij het belangrijkste is om de tijd te nemen, om te accepteren dat elk werk zich in zijn eigen tempo openbaart.” (Mitja Tušek)

“De schilderijen van Mitja Tušek spelen met figuratie en abstractie. De figuratieve schilderijen zijn bijna abstract, terwijl de schilderijen die abstract lijken vaak portretten of landschappen bevatten.” Tania Nasielski, curator van de tentoonstelling

Maar de bossen vertonen samenhang met de rest van zijn werk: ze zijn opgebouwd uit lagen van tijd, maar ook lagen van betekenis. Je weet niet precies waar je naar kijkt. In dit schilderij worden we geconfronteerd met een uitbundige groene omgeving: geen horizon, een ruimte verzadigd van kleuren en materialen. In het onderste deel van het schilderij, bijna in het midden, is er een zwarte vorm. Wat stelt het voor? Een liggend dier? Een boomstronk? Een scheur? Een slagschaduw? We zijn in het bos en we kunnen erin verdwalen.

Het grote formaat van dit schilderij dompelt ons onder in de afgebeelde natuur en lokt ook dit spel met perceptie uit: we kunnen de vlekken zien, we hebben de indruk dat we kunnen in- of uitzoomen, de details kunnen observeren en ons ervan kunnen losmaken. En toch kan iedereen, in plaats van te gaan raden, proberen om te verzinnen wat hij ziet. Uiteindelijk gaat het er niet om wat er wordt afgebeeld, maar wat we ons kunnen voorstellen, wat we voelen en projecteren. Er is niet één interpretatie van een schilderij: ze is altijd meervoudig, in beweging, gevoed door persoonlijke interpretaties.

Mitja Tušek, *Dog*, 2024, Acryl op doek, 150x165cm
© Flat Pictures et Sabam

Dog

Mitja Tušek
Acryl op doek

In deze recente reeks genaamd Schedel (2023/2025) neemt Mitja Tušek elementen over van gravures die oorspronkelijk werden gepubliceerd in een werk uit 1493: *Die Schedelsche Weltchronik*, van Hartmann Schedel. In deze "Geschiedenis van de wereld en de schepping", een boek dat in zeven hoofdstukken de verschillende tijdperken van de wereld vertelt zoals ze werden waargenomen aan het einde van de middeleeuwen, toont het hoofdstuk over het tweede tijdperk onder andere een hele reeks personages die aan de rand van de wereld leven. *Dog* is een van hen: een hybride wezen, zowel mens als hond.

Mitja Tušek laat zich inspireren door de middeleeuwen en de renaissance, een erfgoed dat zelf is opgebouwd uit figuren die teruggaan tot de oudheid. Op deze manier brengt hij verschillende tijdlagen samen. In de rest van de reeks beeldt hij andere wezens af, met name hermafrodieten, en ook apocalyptische gebeurtenissen, verschillende plagen die de mensheid overvallen: vallende rotsen, sprinkhanen, vissen... Hij neemt al deze symbolen over en maakt ze complexer.

"Als we goed kijken, realiseren we ons dat deze figuren, hoewel ze uit een andere tijd stammen, kwesties behandelen die vandaag de dag nog steeds intens weerklinken. Vragen over het bestaan, over het leven, over verschillen, over marginalisatie, over gemeenschap zijn nog steeds actueel. Eigenlijk is er niets veranderd." (Mitja Tušek)

De kunstenaar brengt deze verschillende tijdperken samen in een hedendaags schilderij, waarin hij fluorescerende of iriserende pigmenten gebruikt die twintig jaar geleden nog niet bestonden. In het schilderij splitst hij ook de lijn, wat niet alleen herinnert aan de graveertechniek maar ook een waas creëert die kan worden geïnterpreteerd als een 3D-zicht zonder bril. Zo vermengt Mitja Tušek tijdperken en synthetiseert hij ze.

Hij creëert anachronismen en stelt zo de tijd in vraag, het verstrijken ervan, de veranderingen die dit met zich meebrengt, de mogelijkheden die dit biedt, maar ook de eindeloze herhaling van oorlogen, de dood, de onvermijdelijkheid van het menselijk lot, alles waar we niet voor kiezen maar wat toch gebeurt. In de maatschappij wordt de dood gezien als de handhaver van het recht die iedereen op gelijke voet plaatst, ongeacht hun status.

Deze reeks behandelt behoorlijk zware thema's en het is bijna onmogelijk om geen analogie te trekken met de wereld waarin we leven en de esthetiek van geweld, angst en vrees. Mitja Tušek slaagt er echter in om een bijna rustgevende draai te geven aan verontrustende elementen. We hebben deze afstand en een vleugje humor nodig om met de scherpte en de duisternis van de wereld en het leven om te kunnen gaan.

De verdubbelde contouren en de iriserende kleuren verstoren onze waarneming en brengen ons opnieuw aan het twijfelen: afhankelijk van de plaats van waar je kijkt, veranderen de kleuren en de variaties in het licht zorgen telkens voor een andere weergave.

Het verdubbelde beeld zweeft boven zijn model, of is het andersom? Wat zien we? Wat is echt? Hoe zit dit schilderij in elkaar? We overschouwen het doek, wankelend tussen verschillende interpretaties, we komen tot een tweeledigheid die zich tegenwerkt en aanvult, onze perceptie van dingen verrijkt en compliceert. Er is ruimte, dikte tussen de kleuren: er gebeuren dingen, we knijpen onze ogen dicht, we willen ze begrijpen.

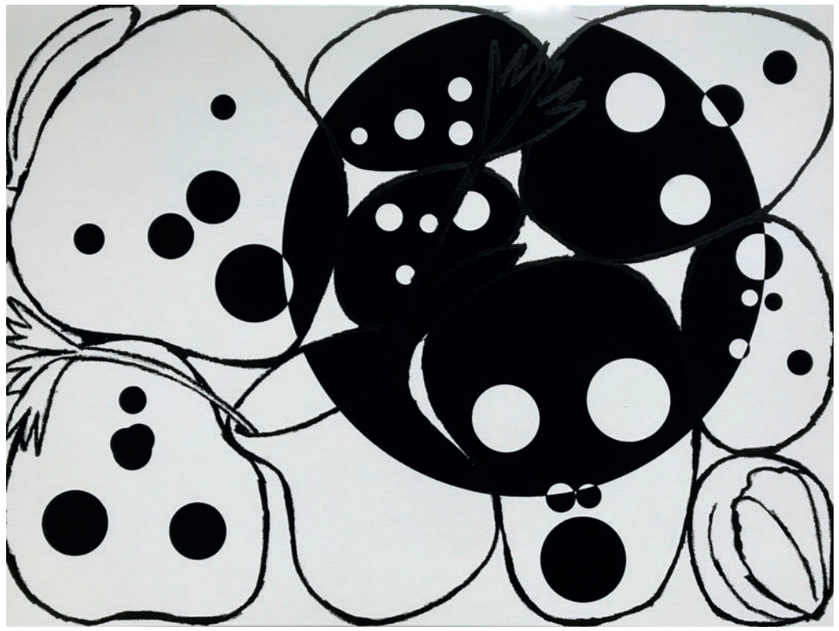

Mitja Tušek, *with banana, flower pot, cabbage, flowers, full moon shadow*, 2024,
acryl en olieverf op canvas 90x120cm © Flat Pictures et Sabam

with banana, flower pot, cabbage, flowers, full moon shadow,

Mitja Tušek
Acryl en olieverf op canvas

De reeks 'Portraits de groupe' is misschien wel het meest precies qua vorm en tegelijkertijd het meest open voor interpretatie. Zijn het mensen, cellen of stenen? Elk schilderij is opgebouwd uit vlekken verf, soms uitgesmeerd, soms gewoon gegoten, soms uitgesmeerd met een mes. De titel van het schilderij benoemt geen interpretatieve elementen, alleen de figuratieve elementen die erbij horen: banaan, bloempot, kool, bloemen, schaduw van de volle maan.

Mitja Tušek stelt het picturale genre ter discussie en doorbreekt de codes met humor: als je een personage toevoegt aan een stilleven, is het geen stilleven meer. Maar zijn het wel personages? Het idee is om verder te gaan dan genres die ons in te enge hokjes opsluiten.

Het is in deze reeks dat de humor het duidelijkst naar voren komt: je moet er je helemaal in onderdompelen om naar de details te kijken en het spel te onderscheiden dat door de schilder wordt gespeeld: wat brengen deze objecten en deze gezichten die ze lijken te willen vangen, teweeg, alsof ze in netten gevangen zitten?

Mitja Tušek borduurt voort op het idee dat hij ontwikkelde in een van zijn vorige reeksen ('Cercles', 2015/2018), waar hij gezichten creëerde met behulp van negen cirkels van verschillende grootte om de mond, ogen, oren en neus voor te stellen. Deze negen cirkels stonden voor de negen cirkels van Dante's Inferno en Paradiso, en elk van deze afzonderlijke portretten bevatte alle specifieke ondeugden en deugden die elke persoon bezit.

Deze zielsportretten van het moderne leven deden al denken aan Rembrandt, Ensors maskers en Munchs Schreeuw, maar ook aan Mickey Mouse en *Scream*. In zijn meer recente schilderijen brengt hij ze samen in kleine groepen van individuen, waardoor een kleine samenleving ontstaat van onwaarschijnlijke gezichten, over elkaar heen gelegd, die elkaar maskeren, proberen ruimte voor elkaar te maken. En nu doen ze denken aan selfies van groepen of het fotomozaïek van Zoom-vergaderingen.

Zicht op de tentoonstelling Bertille Bak. *Mon Sud est ton Nord*, VOX, centre de l'image contemporaine, Montreal, 2024. Foto: © Maxence Croteau

Mineur Mineur

Bertille Bak

5 gelijktijdig afgespeelde video's

In deze video-installatie met vijf schermen die elk een 15 minuten durende video simultaan projecteren, volgt en toont Bertille Bak vijf kinderen die in de mijnen werken, in vijf verschillende landen.

Haar werk behandelt specifieke thema's, waarbij ze documentaire en fictie vermengt. Haar doel is om een verhaal te creëren dat zowel realistisch als artistiek is, terwijl ze tegelijkertijd de gemeenschappen wier verhalen ze vertelt de kans geeft om zich hun verhaal opnieuw toe te eigenen, om er deel van uit te maken, om het te ondermijnen.

Het werk van Bertille Bak bevraagt ook de waarneming, de constructie van de representatie en de blik die interpreteert en construeert. Toen Mitja Tušek werd gevraagd wat hem interesseerde in het werk van Bertille Bak, antwoordde hij: "Wat ik geweldig vond was dat je niet echt weet waar je naar kijkt. Haar werk schommelt tussen een sociologische benadering en een meer fictief aspect, met een vleugje humor."

Als we deze video's zien, stellen we ons vragen over onze eigen waarneming, moeten we kijken, proberen te begrijpen, het roept vragen op. Je weet niet echt waar de werkelijkheid ligt, en toch is het echt. Er is ook een soort helderheid die verder onderzocht en in vraag gesteld moet worden.

Bertille Bak creëert ook iets uit de categorie van het spel: ze toont dramatische situaties en behandelt diepgaande onderwerpen, maar ze maakt ze ook absurd, met humor - altijd met de toestemming van haar personages, die nooit objecten worden, maar samen met haar vorm geven aan hun verhaal, op de kruising van collectieve rituelen, performances en low-tech speciale effecten.

Ze gebruikt humor en het absurde om vraagtekens te zetten bij wat we zien en hoe het tot stand komt. Ze vermenigvuldigt de betekenislagen om de vraag te stellen: hoe creëren we een verhaal, hoe creëren we beelden? Ze laat zien dat dit allemaal gefabriceerd is, dat percepties kunnen worden veranderd, dat verhalen kunnen worden geconstrueerd door de betrokkenen te integreren, en samen met hen en niet in hun naam kritisch te zijn.

Ze stelt niet alleen de wereld van het werk en zijn agressie in vraag, maar ook huisvesting, thuis, de kleine hokjes waarin we op elkaar gepakt zitten.

Ook in de Centrale te ontdekken in dezelfde periode

Caroline Le Méhauté & Isabella Soupart - *Tellus Project* - Installatie-Dans

Tellus Project

Caroline Le Méhauté & Isabella Soupart

Installatie-Dans
10.04 > 24.08.2025

Performance voor scholieren
vrijdag 16.05.2025 om 13.00 uur

Curatoren
Badïa Larouci
en Tania Nasielski

Beeldend kunstenaar Caroline Le Méhauté en choreografe Isabella Soupart presenteren *Tellus Project*, een installatie/performance/dans tussen kunst en biologie. In de Centrale werkt het duo met vervuilde afgegraven aarde. Fytoremediatie is een zachte, langzame methode om deze vervuiling te verhelpen. Het duo nodigt een groep dansers uit om deel te nemen aan de geleidelijke reiniging van deze aarde.

Biokunst is een hedendaagse kunststroming die de plastische middelen van biotechnologie als medium gebruikt. Het project nodigt ons uit om onze relatie met levende materie te heroverwegen en onze praktijken te bevragen door middel van kunst. De kunstenaars nemen de aarde onder onze voeten als uitgangspunt en baseren zich op het feit dat 75% van de bodem van onze planeet tegenwoordig vervuild is. Vanuit hun gedeelde bezorgdheid over het milieu en materie, ontwikkelt het duo een project in de Centrale en werkt het met een specifiek materiaal, vervuilde afgegraven aarde.

Tellus Project is een onderzoeksproject geïnitieerd door Caroline Le Méhauté. Op basis van deze overweldigende bevinding richt ze haar onderzoek op andere praktijken. Fytoremediatie is een zachte, langzame methode om deze vervuiling te verhelpen. Het bestaat uit de absorptie van vervuilende stoffen uit de bodem door hyperaccumulatoren, planten die in staat zijn om een deel van de vervuilende stoffen te filteren en af te breken. Naast een symbolische en poëtische daad kan artistieke creatie ook een rol spelen in ‘care’, in ‘zorgen voor’, in het opbouwen van veerkracht in levende wezens.

In *Tellus Project* nodigt choreografe Isabella Soupart een groep dansers uit om elkaar af te wisselen in een fysieke, ritmische en betoverende uithoudingstest, waarbij ze individueel of collectief de confrontatie aangaan met de vervuilde aarde, die niet langer “verborgen” kan blijven: hopen aarde worden om beurten gevormd, getransformeerd, verplaatst en geboetseerd. Het publiek wordt uitgenodigd om deel te nemen aan deze unieke en hypnotiserende ervaring, waarbij ieder het moment en de duur van zijn eigen ervaring bepaalt. *Tellus Project* is een duizelingwekkende choreografie van lichamen en sculpturen/installaties, eindeloos opnieuw geconfigureerd.

Caroline Le Méhauté (1982, Toulouse) woont en werkt in Brussel. Als beeldend kunstenaar is ze afgestudeerd aan de École supérieure des Beaux-Arts van Marseille en heeft ze een master in beeldende kunsten van de Université Toulouse Jean-Jaurès. Haar werk was te zien in solo- en groepstentoonstellingen, waaronder de Biennale des Jeunes Créateurs d'Europe et de Méditerranée in Italië, het Musée National du Burkina Faso (Ouagadougou) en Marseille-Provence 2013 - Culturele Hoofdstad van Europa. Ze ontving de vermelding Transformative territories: Performing transition through the arts 2024 van de COAL-prijs, de vermelding voor hedendaagse beeldhouwkunst van de Marie-Louise Jacques Stichting 2022, de Carré sur Seine-prijs 2021 en de Art[ ]Collector-prijs 2020. Via een benadering die tegelijkertijd poëtisch, filosofisch, wetenschappelijk en politiek is, onderzoekt Caroline Le Méhauté de veelzijdige relaties van de mens met levende wezens. Haar meest recente onderzoek brengt een corpus van experimentele werken samen die een beroep doen op zowel het denken als het handelen met materie. Haar polymorfe werk evolueert via verschillende sculpturale en performatieve creaties en gaat een actieve reflectie aan met het publiek via fyto-happenings, sculpturen en performatieve installaties.

Isabella Soupart is een Belgische kunstenaar van Pools-Oekraïense origine wiens werk de grenzen tussen dans, theater, beeldende kunst en film overschrijdt. Ze woont en werkt in Brussel en onderscheidt zich door haar innovatieve en interdisciplinaire aanpak, waarbij ze samenwerkt met muzikanten, componisten, beeldende kunstenaars en architecten om opvallende werken te creëren.

In de bioscoop heeft Isabella het publiek weten te boeien in films als Le Fils van de gebroeders Dardenne en Madonnen van Maria Speth. Als choreografe transformeert ze elke voorstelling in een unieke zintuiglijke ervaring, waarbij geluid, stem, beeld en licht worden gecombineerd om een nieuw perspectief op live kunst te bieden. Haar producties worden gepresenteerd op nationale en internationale podia en op talloze festivals. Ze wordt ook gevraagd om haar werk tentoon te stellen in musea, waar ze nieuwe dansformats ontwikkelt die gekoppeld zijn aan onderzoek naar geluid, ruimte, licht en architectuur.

Haar werk heeft vele prijzen gewonnen, waaronder de SACD Choreography Prize, nominaties voor de Total Theater Awards in Edinburgh en de Prix Maeterlinck in Brussel. In 2008 kreeg ze de kans om samen te werken met Julie Taymor als onderdeel van The Rolex Mentor and Protégé Arts Initiative in New York.

Centrale | vitrine

In de herfst van 2021 opende de Centrale | vitrine (Sint-Katelijnestraat 13), een ruimte gewijd aan Brussels talent, op basis van een projectoproep. Kunstenaars die werken of wonen in de hoofdstad kunnen erop reageren door een in-situproject voor te stellen voor de vitrine, waarbij ze rekening houden met de stedelijke omgeving, de voetgangersstraat, de wijk en de voorbijgangers.

De vitrine slaat een brug tussen binnen en buiten, tussen de Centrale en de openbare ruimte, tussen kunst en het dagelijks leven.

In de vitrine, steeds zichtbaar in de Sint-Katelijnestraat 13, zijn installaties te zien van de kunstenaars Maëlle Dufour en Elias Cafmeyer. Beide Brusselse kunstenaars onderzoeken de geschiedenis van de Sint-Katelijnewijk, zowel vroeger als nu.

Maëlle Dufour, *Capsules*, 2023 © Ithier Held

Porteuses

Maëlle Dufour

Installatie 10.04 > 22.06.2025

Curator
Doriane Biot

Artistieke coördinatie
Badïa Larouci

Porteuses is een voortzetting van het werk van Maëlle Dufour, waarin ze met elk nieuw sculpturaal project de drang van de mens onderzoekt om de natuur en zijn medemensen te controleren. Door zich hier te richten op een van de Brusselse stadsrivieren (de Zenne), nodigt de kunstenaar ons uit om na te denken over onze relatie met het milieu en het erfgoed dat onder onze voeten stroomt, en benadrukt ze de spanningen tussen stedelijke ontwikkeling, ecologie en het sociale weefsel.

Niet ver van de Centrale stroomt de Zenne, een rivier die al 150 jaar onder Brussel begraven ligt na een grote overwelvingsoperatie. De rivier was ooit een essentiële waterweg en een bron van stromend water, maar werd een open riool en de Zenne werd geleidelijk gekanaliseerd en overdekt om zich aan te passen aan de groeiende behoeften van een uitbreidende stad. De verdwijning uit het gezichtsveld van de stadsbewoner weerspiegelt een bredere verandering: een vervreemding van water, dat in de stad vaak wordt gereduceerd tot een gedomesticeerde en beheersbare hulpbron die naar de achtergrond van het dagelijks leven wordt verdrongen.

Voor haar installatie in de Centrale maakt Maëlle Dufour het water van deze verborgen rivier 'zichtbaar' en brengt het in de tentoonstellingsruimte. De performers repliceren de handelingen van de waterdragers en vervoeren water uit de Zenne, dat zorgvuldig vanonder de gewelven werd gehaald waaronder het zich schuilhoudt. Gedragen op hun rug, in functionele sculpturen ontworpen door de kunstenaar, baant het water zich een weg door de straten van Brussel naar de Centrale. Daar wordt het in een transparante watertorenvormige container gegoten. Het water van deze stadsrivier wordt opnieuw opgenomen in de collectieve verbeelding en biedt een nieuw perspectief op onze relatie met water, openbare ruimte en het geheugen van de stad.

Maëlle Dufour (1994, Bergen) woont en werkt in Brussel. Ze studeerde in 2023 af met een master in beeldende kunsten aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten HISK (Gent) en in 2017 met een master in beeldhouwen aan ENSAV La Cambre (Brussel). Ze stelde tentoon bij BPS22 (Charleroi) en het Centre Wallonie-Bruxelles (Parijs). Maëlle Dufour creëert installaties die de vooruitgang in het verleden, het heden en de toekomst in vraag stellen, evenals de vernietiging van ecosystemen door de mens. Ze onderzoekt zowel de sporen van decadentie als de tekenen van hoop. Haar kunst uit zich in een ware explosie van materialen, waarbij ze klei, modder, arduin, keramiek, afval, loden platen, rechthoekige spiegels en felrood geblazen glas mengt. Dit kunnen monumentale ruïnes zijn, vulkanische maanlandschappen of smalle wachttorens.

Doriane Biot (1995, Brussel) woont en werkt in Brussel en Montreal. Ze studeerde in 2020 af met een master in museologie aan de Université de Montréal (Canada) en in 2016 met een master in visuele cultuur aan de universiteit van Aberdeen (Schotland). Ze heeft onlangs in Montreal gewerkt voor de Galerie de l'UQAM, VOX, centre de l'image contemporaine, en de Cinémathèque québécoise. Doriane Biot is curator en cultureel werker in door kunstenaars gerunde centra, musea en universiteitsgalerijen. Ze is betrokken bij vrijwillige interdisciplinaire projecten die tot doel hebben de relevantie van beeld- en tentoonstellingspraktijken in veranderende sociale en culturele contexten te benadrukken.

Door deze samenwerking verdiept het duo zich in de spanningen en plooien van het visuele lexicon dat Maëlle Dufour met elke nieuwe creatie nastreeft: de archeologie van afval, variaties in schaal, acties voor bescherming.

Elias Cafmeyer, *Rotonde* (2023), Sint-Denijs-City

Elias Cafmeyer

Installatie
03.07 > 14.09.2025

Artistieke coördinatie
Badïa Larouci

Elias Cafmeyers artistieke praktijk komt voort uit zijn fascinatie voor stedelijke ontwikkeling. Zijn installaties resulteren vaak in tragikomische illusies die het gebruik en de representatie van de openbare ruimte in vraag stellen. Zijn praktijk is gebaseerd op strategieën zoals inversie, juxtapositie en contrast, waardoor een gevoel van vervreemding ontstaat en met humor commentaar wordt gegeven op absurde situaties in het stedelijke landschap.

Voor Centrale | vitrine duikt Elias Cafmeyer in de geschiedenis van de stedelijke ontwikkeling van de Sint-Katelijnewijk en haar kerk. De huidige Sint-Katelijnekerk is een tweede versie die tussen 1854 en 1874 werd gebouwd op de plaats van een dok in de voormalige haven van Brussel. De oorspronkelijke kerk maakte deel uit van de gevels in de Sint-Katelijnestraat, waar nu de Centrale is gevestigd. Als gevolg van overstromingen door de Zenne in het midden van de 19e eeuw werden de gebouwen aan de oneven zijde van de Sint-Katelijnestraat, inclusief de kerk, ongezond en onbewoonbaar en werden ze afgebroken. In 1892 bouwde de Stad Brussel haar eerste elektriciteitscentrale op deze plek om het zich snel ontwikkelende openbare verlichtingssysteem van stroom te voorzien.

Elias Cafmeyer brengt een fragment van de oude kerk terug in het gebouw dat ervoor in de plaats is gekomen. De oude gevel duikt weer op, opgesloten in de Centrale | vitrine, en hij accentueert de hybride en eclectische architectuur van de straat. Door een historisch element enigszins onnauwkeurig te reproduceren, voegt Cafmeyer tijdelijk een ander historisch artefact toe aan de wijk. Hij creëert een nieuwe toeristische erfgoedlocatie naast de Zwarte Toren en het Bellonahuis. Met dit werk stelt Cafmeyer de disneyficatie van de Sint-Katelijnewijk aan de orde, een proces dat de stedenbouw en de lokale cultuur transformeert om aan de verwachtingen van het toerisme te voldoen.

Elias Cafmeyer (1991, Brugge) woont en werkt in Brussel. Als beeldend kunstenaar studeerde Elias Cafmeyer in 2022 af aan de LUCA School of Arts (Brussel) met een master in visuele kunsten en in 2017 aan Sint-Lucas (Antwerpen) met een master in visuele kunsten. Hij heeft zijn werk tentoongesteld in musea zoals S.M.A.K. en Extra City. Hij creëerde tijdelijke installaties voor de openbare ruimte in samenwerking met de steden Antwerpen en Gent.

Biblio-/webografie

Monografieën
Mitja Tušek, Alain Cueff, Ceysson-Iac, Collection 22x22, 2018
Mitja Tušek. Brussels: La Lettre Volée, 2001

Links
Website van de galerie Ceysson & Bénétière – pagina over Mitja Tušek https://www.ceyssonbenetiere.com/fr/artists/mitja-tu-ek/
https://baronian.eu/artists/mitja-Tušek/
Bertille Bak – vorige tentoonstelling in Jeu de Paume: https://jeudepaume.org/evenement/exposition-bertille-bak/

Activiteiten in de kijker

16.04.2025
13:00 > 15:00

Tussen de lessen door, gratis bezoek voor leerkrachten en verenigingen

17.04.2025
18:00 > 22:00

Brussels Museums Nocturne
Tellus Project : dans / performance
Caroline Le Méhauté & Isabella Soupart
Danseres: Elsa Tagawa

23.04, 14 & 28.05,
11 & 25.06.2025
Woensdag 14:00 > 16:00

Workshops @ Centrale
Intergenerationele workshops (vanaf 8 jaar). De Centrale biedt 5 workshops aan in het kader van de tentoonstelling *Wait and See* onder leiding van de kunstenaar Oranne Mounition, laureate van een projectoproep. We organiseren ook workshops op aanvraag, dus aarzel niet om contact met ons op te nemen.

26.04.2025
17:00 > 19:00

Rondleiding door de tentoonstelling *Wait and See* met Tania Nasielski. In aanwezigheid van Mitja Tušek & Bertille Bak

04.05, 01.06, 06.07
& 03.08.2025
11:30 > 12:30

Zondag @ Centrale
Gratis rondleiding (NL, FR, inbegrepen in de toegangsprijs)

16 & 24.05.2025
22.06.2025

***Tellus Project* : dans / performance**
Caroline Le Méhauté & Isabella Soupart
Meer info > zie pagina 16

26.05 > 01.06.2025

LABdays: voor een inclusief design

Contacten team bemiddeling

Patricia Balletti - Cultureel bemiddelaarster
patricia.balletti@brucity.be - T. +32 (0)2 279 64 43

Laura Pleuger - Publieksverantwoordelijke
laura.pleuger@brucity.be - T. +32 (0)2 279 64 72

Seelis Van der Auweraert - Administratie en Publiek
info@centrale.brussels - T. +32 (0)2 279 64 10

Teksten Juliette Mogenet
Vertaling Taaladvisie & Bert Audenaert
Coördinatie Patricia Balletti, Nicolas Pompa en Estielle Vandeweeghe
Lay-out Jenyfer Garcia Gonzalez
Druk Stad Brussel
Wettelijk depot D/2025/10358/11
© Centrale for contemporary art

Teksten en afbeeldingen mogen enkel worden gebruikt voor educatieve doeleinden.